الف) علم القرآن اشرف علوم

مطلبی که میخواهم امروز عرض کنم؛ باراه مقدمه تبیان و مجمع را خواندیم و رفتیم و برگشتیم. اما هر وقتی یک حسابی دارد. همین ایام تابستان بود؛ دقیقاً یادم نیست که ضمیمه آن چه بود؛ من مجمع را برداشتم و گفتم حال از باء بسم الله میخوانم تا برسم به جایی که بحث ما هست. وقتی با دقت خواندم دیدم عجائب قرائن در آن هست. اصلاً لذتبخش بود. در فدکیه ببینید خصوصیاتش را با هفت شماره بیان کردهام. امروز هم مختصری از آن را مرور میکنم تا ببینید صاحب مجمع البیان چه کار کردهاند. حتی برخی از نرمافزارها مقدمه مجمع را ندارد. مقدمهای به این مهمی را حذف میکنند. خُب معلوم است وقتی مجمع البیان به این عظمت مقدمهاش حذف شود جو علمی بعد از او فراموش میشود. خیلی مقدمه مهمی است. خُب حال من مرور میکنم. خیلی باعث خوشحالی من شد که در مشهد سمینارِی گرفتهاند در بزرگداشت ایشان و احیاء مجمع البیان. بسیار کار خوب و بزرگی است. چون قدر این تفسیر ناشناخته است. وقتی روی آن کار شود معلوم میشود.

ایشان از بسم الله شروع میکنند و بعد از اینکه خطبه کتاب را میگویند، میفرمایند...؛ یک وقتی شاید دهه شصت بود که ما کل مقدمه را مباحثه کردیم. ولی خُب این نکاتی که امروز منظور من است، نبود. همینطور مباحثه کردیم و رفتیم. گاهی اثر ناخودآگاهی در ما داشت؛ جلوتر هم عرض کردم که ما محضر ایشان خیلی استفاده کردیم. اما این چیزی که میخواهم امروز بگویم خیلی فرق دارد. یک نگاه مجددی روی بیانات ایشان و نظم و ترتیبی است که واضح و آشکار است.

بعد از خطبه، خیلی عالمانه فرمودهاند[1]:

«فإن أحق الفضائل بالتعظيم، وأسبقها في استحقاق التقديم»؛ بالاترین فضیلت در میان بشر چیست؟ «وه العلم»؛ میخواهند تفسیر بنویسند، لذا اول سراغ فضیلت علم میروند. «إذ لا شرف إلا وهو»؛ شرافت فقط به علم است. حتی روایتی را با سند میگویند:

> وقد صح عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم فيما رواه لنا الثقات بالأسانيد الصحيحة مرفوعا إلى إمام الهدى، وكهف الورى، أبي الحسن علي بن موسى الرضا عليه السلام، عن آبائه سيد عن سيد، وإمام عن إمام، إلى أن اتصل به عليه وآله السلام، أنه قال: طلب العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة.

اگر دیدید برخی ها از «مسلمة» بحث میکنند، یادتان باشد که مرحوم طبرسی در مقدمه مجمع تعبیر «مسلمة» را میآورند؛ آن هم با اسانید صحیحه ای که از حضرت امام رضا علیهالسلام تصریح میکنند.

خُب بعد از اینکه میفرمایند علم، اشرف از همه چیز است، میفرمایند:

ثم إن أشرف العلوم وأسناها، وأبهرها وأبهاها، وأجلها وأفضلها، وأنفعها وأكملها، علم القرآن، فإنه لجميع العلوم الأصل، منه تتفرع أفانينها، والعماد عليه تبنى قوانينها. وقد قال أمير

المؤمنين، وسيد الوصيين علي بن أبي طالب عليه السلام: القرآن ظاهره أنيق، وباطنه عميق، لا تفنى عجائبه، ولا تنقضي غرائبه**[2]**

«**ثم**»؛ حال دوباره اشرف بین علوم کدام است؟ «إن أشرف العلوم وأسناها، وأبهرها وأبهاها، وأجلها وأفضلها، وأنفعها وأكملها، علم القرآن، فإنه لجميع العلوم الأصل، منه تتفرع أفانينها». بعد هم روایتی معروف از امیرالمؤمنین علیه‌السلام می‌آورند. آوردن این روایات در مقدمه مجمع مهم است. حضرت فرمودند: «القرآن ظاهره أنيق، وباطنه عميق، لا تفنى عجائبه، ولا تنقضي غرائبه». این روایت معروفی از امیرالمؤمنین است.

بعد می‌فرمایند:

> وقد روي عن عبد الله بن مسعود أنه قال: إذا أردتم العلم فأثيروا القرآن، فإن فيه علم الأولين والآخرين**[3]**

همین موضوع در فدکیه یک عنوانی دارد؛ «حدیث من اراد العلم فلیثور القرآن». هر چه را در کتاب‌های مختلف پیدا کردم در این عنوان آورده‌ام. این روایت مهم است.

---

[1] مجمع البيان في تفسير القرآن - ط مؤسسة الأعلمي للمطبوعات نویسنده : الشيخ الطبرسي جلد : ۱ صفحه : ۳۲

[2] همان

[3] همان

بازبینی #2
ایجاد شده 11 ژوئن 2024 11:25:00 توسط ... .
به روزرسانی شده 20 ژوئن 2024 15:51:54 توسط ... .